

De opioïd pendulum: van opiofobie naar opiofilie?

Prof. Dr. Cathy Mathei

Free Clinic

KU Leuven

Inhoud

- Wat kunnen we leren van de situatie in de VS?
- Wat is de situatie in België?
- Wat is het risico op en wie loopt risico op een probleem met opioïden?

Inhoud

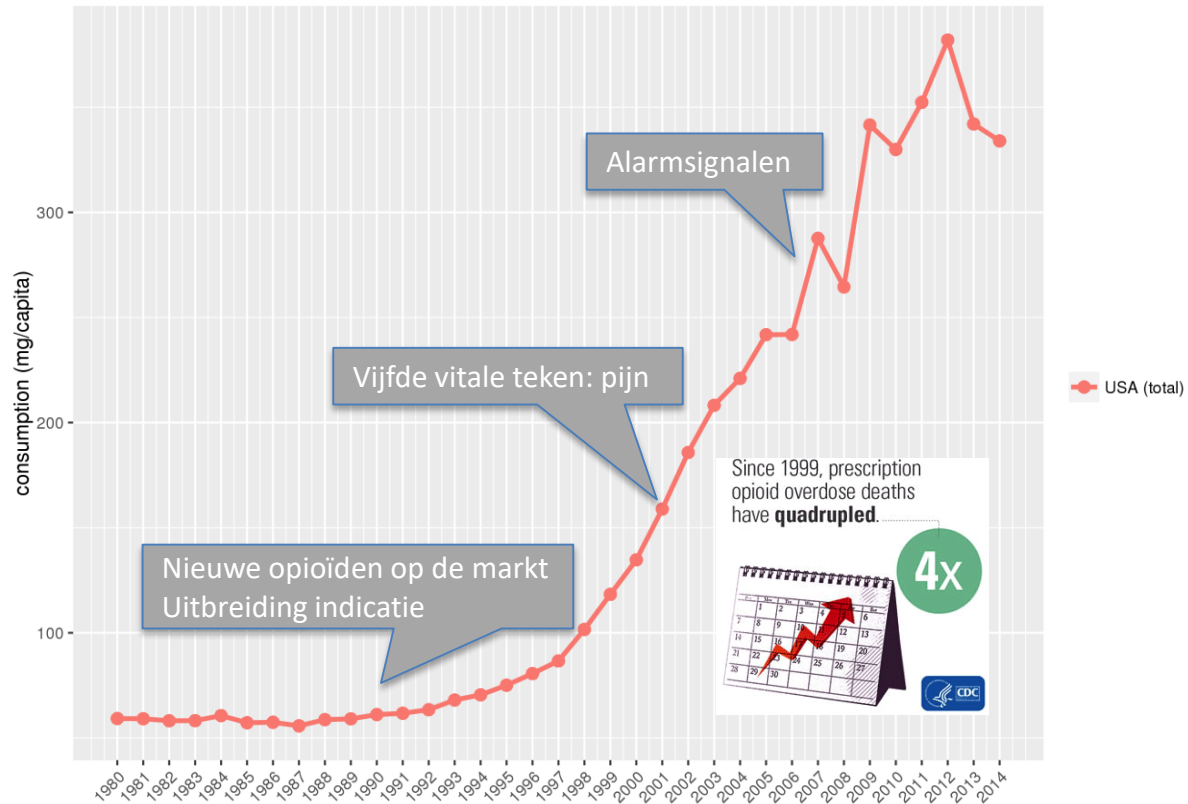
- *Wat kunnen we leren van de situatie in de VS?*
- Wat is de situatie in België?
- Wat is het risico op en wie loopt risico op een probleem met opioïden?

OPIOID CRISIS

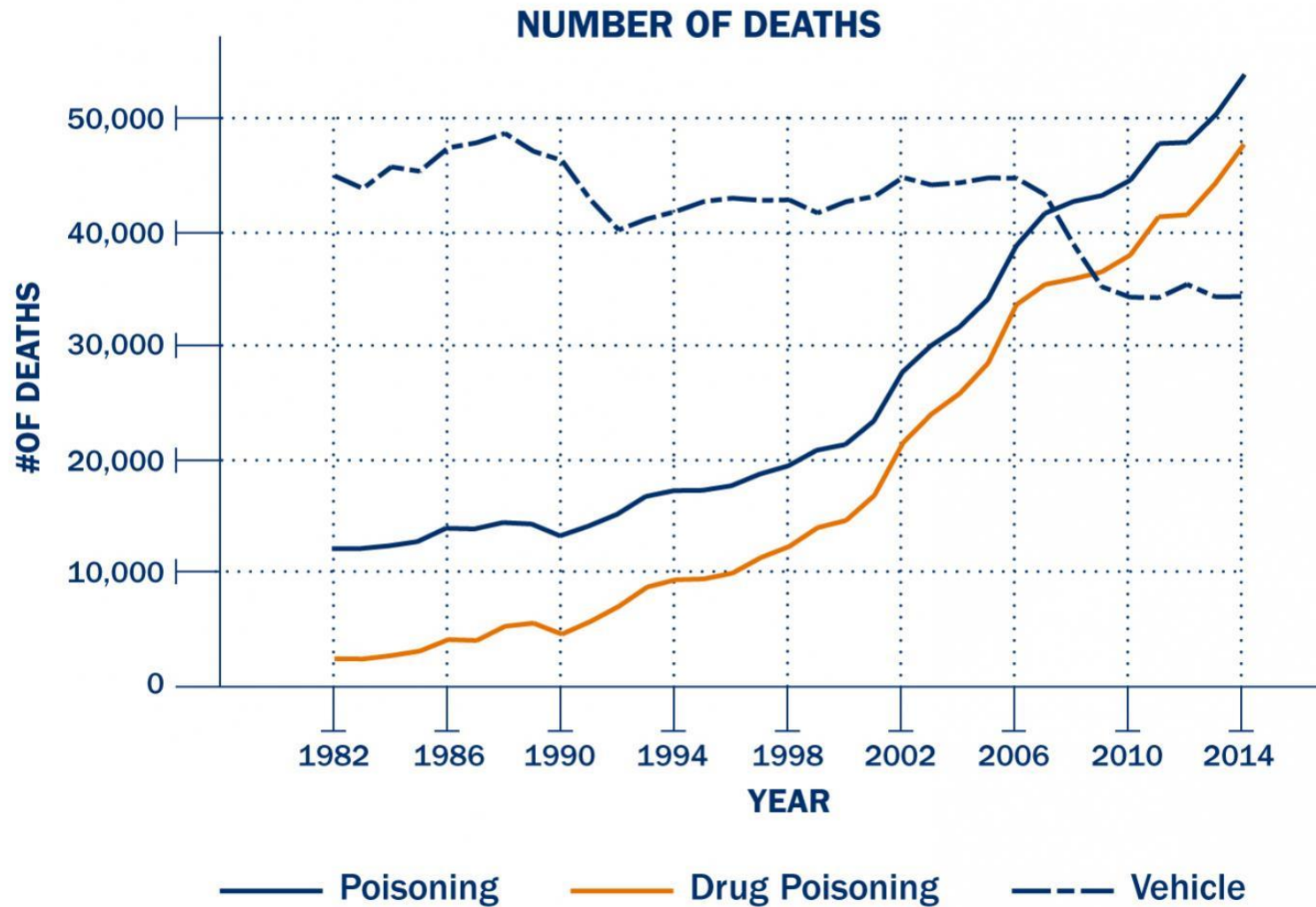
Evolutie van consumptie van opioïden

USA total opioid consumption (mg/capita)
1980-2014

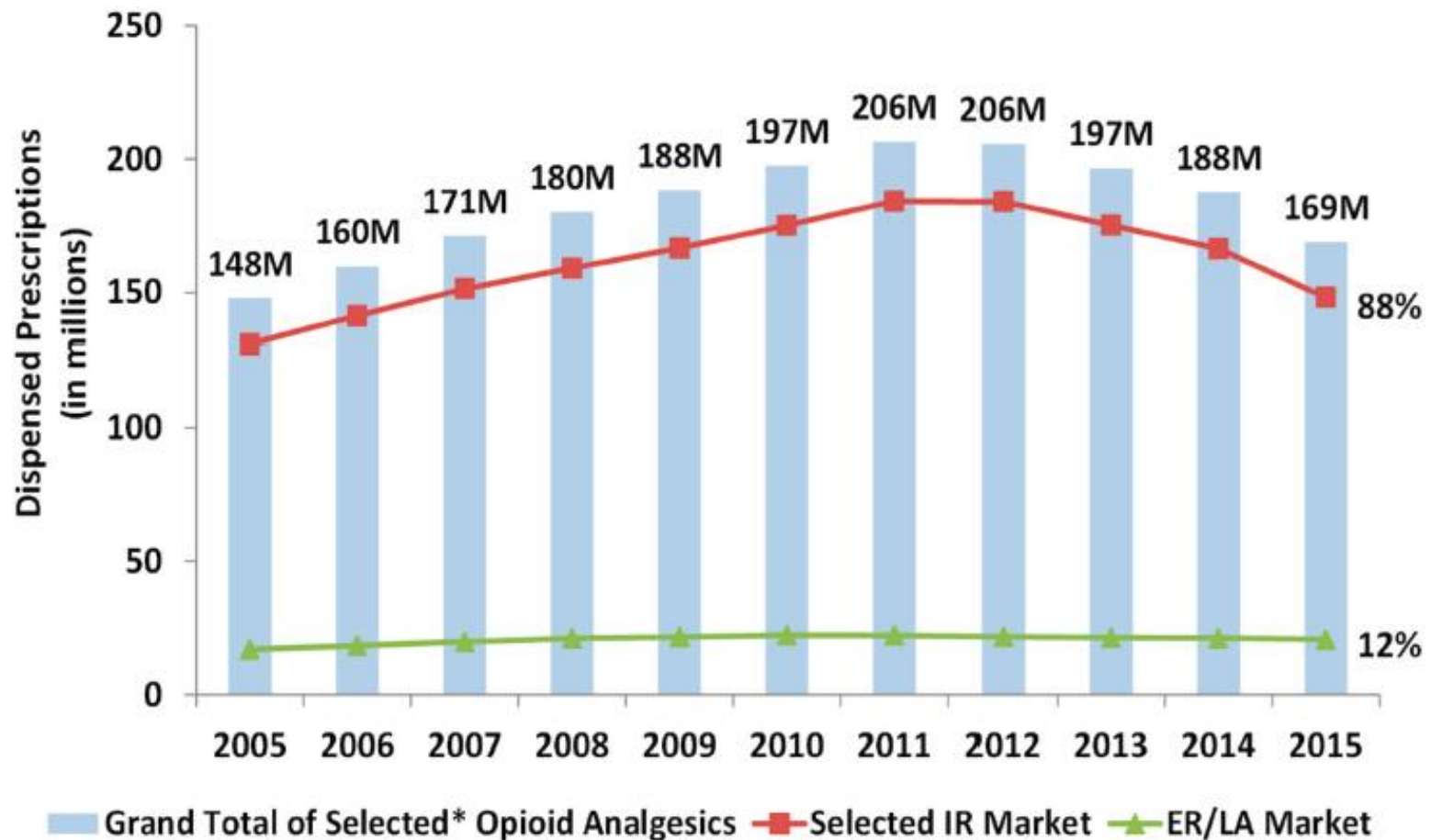

Sources: International Narcotics Control Board; World Health Organization population data
By: Pain & Policy Studies Group, University of Wisconsin/WHO Collaborating Center, 2016

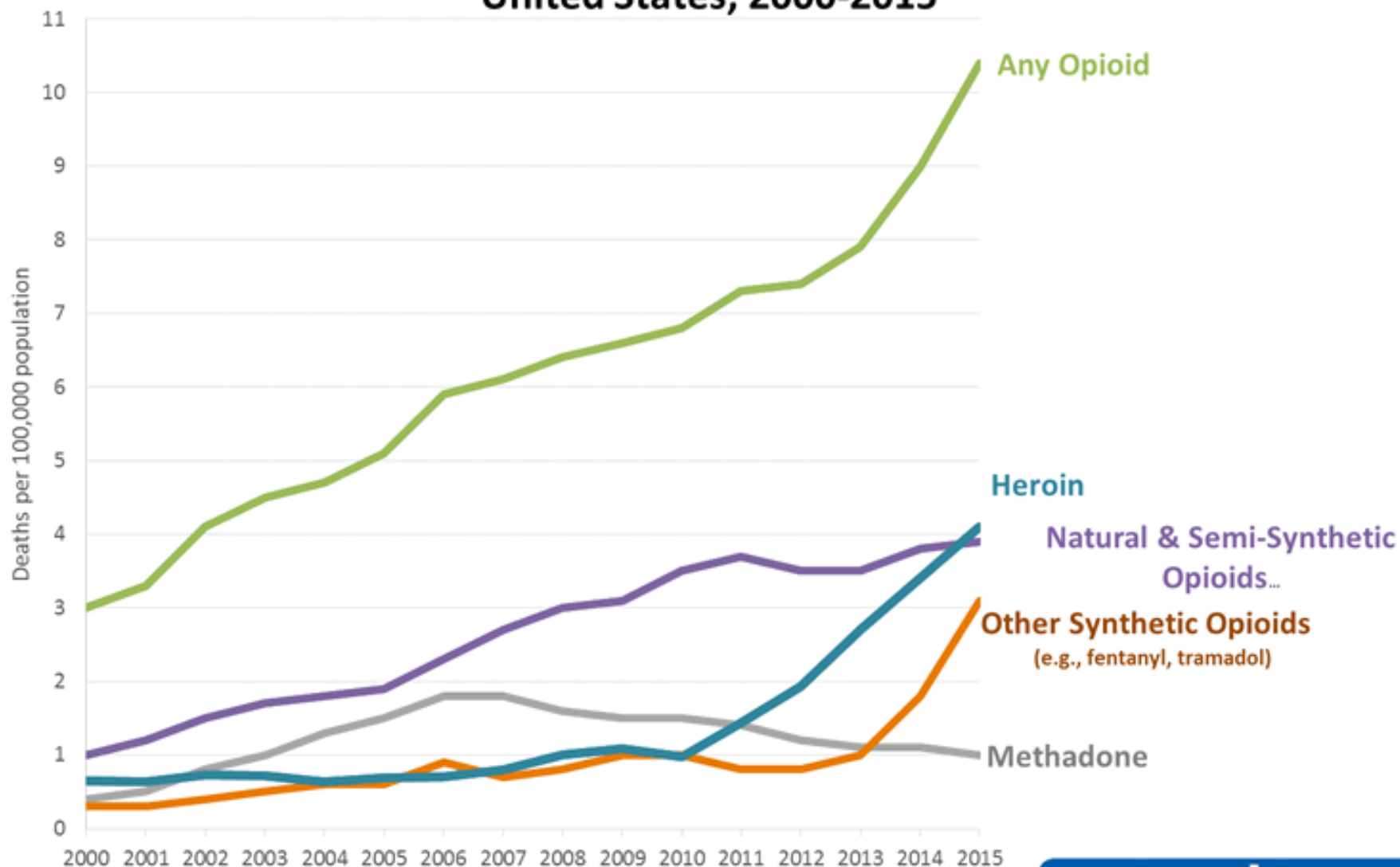
POISONING AND MOTOR VEHICLE DEATHS

Evolutie van consumptie van opioïden in US

Overdose Deaths Involving Opioids, by Type of Opioid, United States, 2000-2015

SOURCE: CDC/NCHS, National Vital Statistics System, Mortality. CDC WONDER, Atlanta, GA: US Department of Health and Human Services, CDC; 2016. <https://wonder.cdc.gov/>.

www.cdc.gov
Your Source for Credible Health Information

Antwoorden op de “opioid crisis”

“History doesn’t repeat itself but it rhymes”

– Mark Twain-

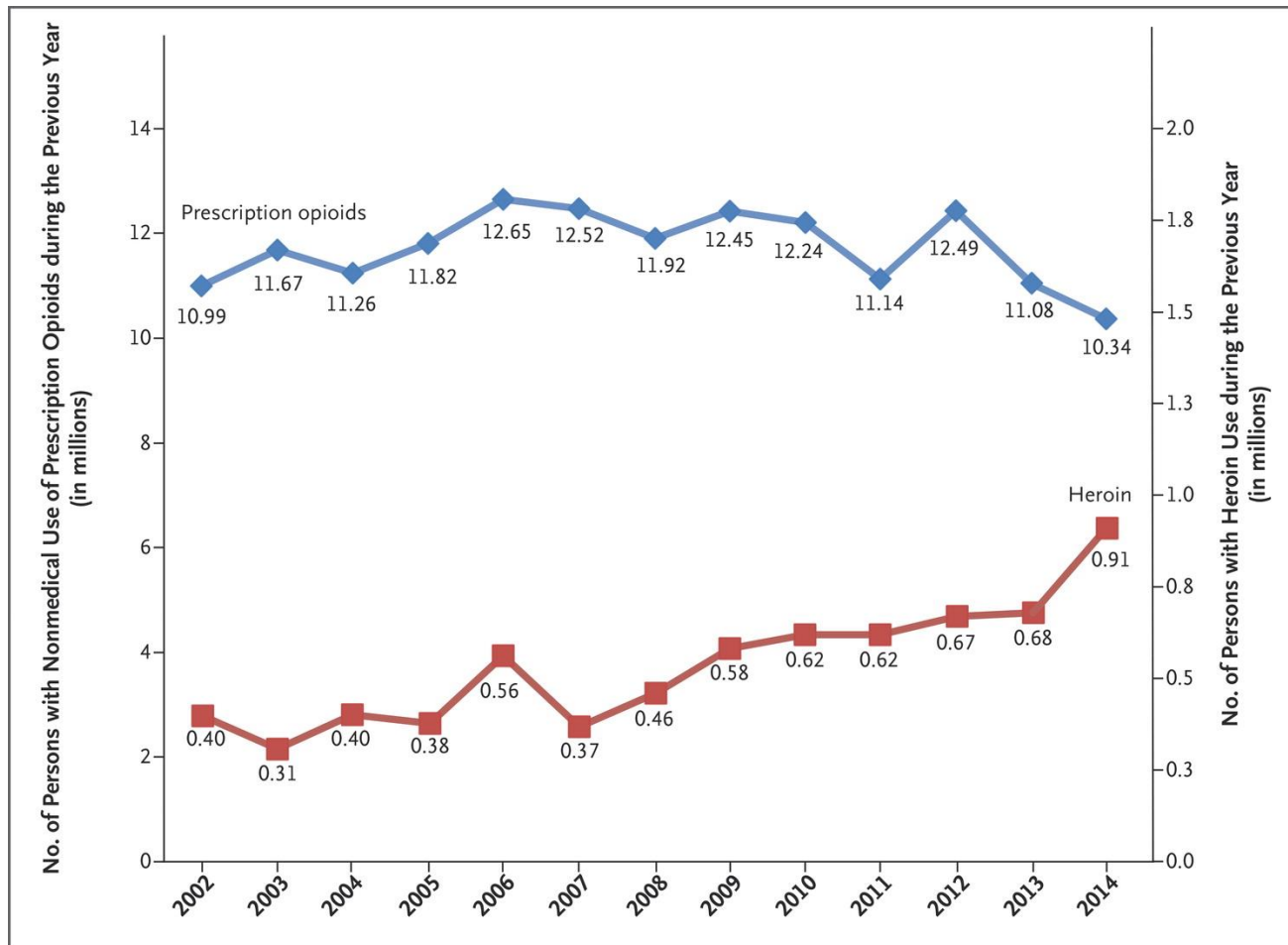
- Striktere wetgeving
 - Zwarte markt circuit
 - Mexicaanse goedkope heroïne

America's Heroin Epidemic Starts in Mexico

First it was the Golden Triangle, then South America. Now the source for a nation's insatiable demand is right next door.

Relatie gebruik van PO en heroïne

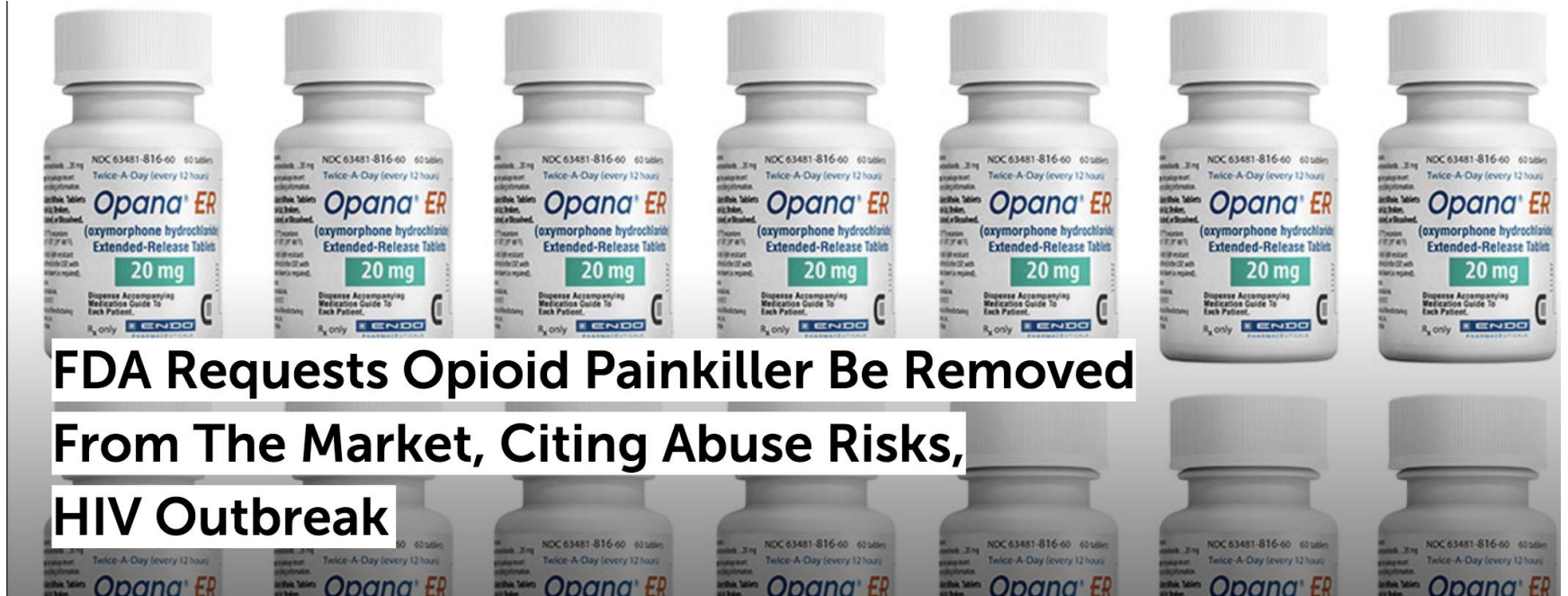

Antwoorden op de “opioid crisis”

“History doesn’t repeat itself but it rhymes” – Mark Twain

- Striktere wetgeving
 - Zwarte markt circuit
- “tamper-resistant” drugs
 - Oxycodone snuiven naar injecteren
 - Vaak duurder
 - Illegale opioïden

Het verhaal van OPANA ER

Inhoud

- Wat kunnen we leren van de situatie in de VS?
- ***Wat is de situatie in België?***
- Wat is het risico op en wie loopt risico op een probleem met opioïden?

"DODELIJKE" PIJNSTILLER KENT OPMARS IN BELGIË

🕒 10 augustus 2017 - 10:36

Het aantal Belgen dat de zware pijnstiller oxycodon slikt, is in vijf jaar tijd verdubbeld. Een verontrustende stijging, zeggen wetenschappers, want het medicijn werkt verslavend en is in hoge dosissen zelfs dodelijk. Dat schrijft Het Nieuwsblad.

Artsen schrijven steeds makkelijker zware pijnstillers voor: "De slinger is aan het doorslaan"

30/08/2018 om 03:00 door Jonas Mayeur - [Print](#) - [Corrigeer](#)

■ Volgens pijndokter Bart Morlion (UZ Leuven) is de schroom om zware pijnstillers voor te schrijven, verdwenen.

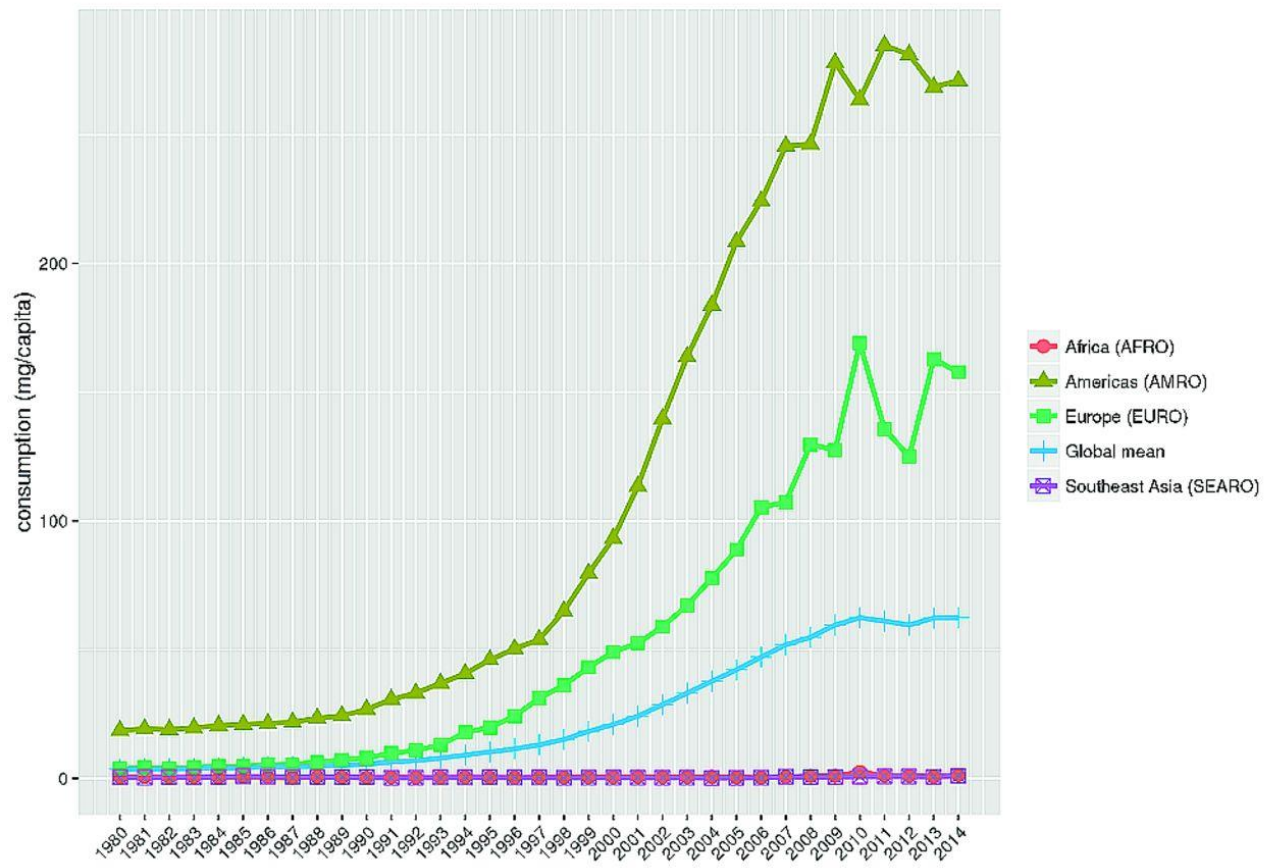
(FOTO: SS/MIER)

239
shares

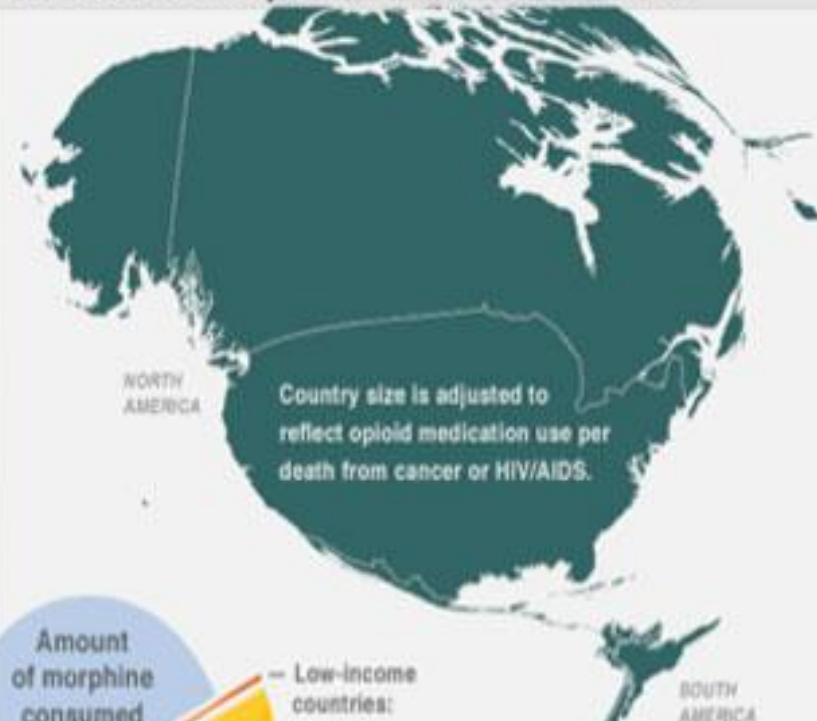
Fentanyl, tramadol, oxycodon. Die zware pijnstillers worden steeds vlotter voorgeschreven en verkocht. Sinds 2010 steeg het aantal gebruikers in ons land al met ruim een derde. Experts waarschuwen voor de risico's: artsen die dergelijke zware medicijnen voorschrijven, denken beter tweemaal na.

Opioiden consumptie in Europa

Access to Morphine Around the World

The World Health Organization considers morphine an essential medicine for the treatment of pain, but access to the drug depends largely on where you live.

Amount of morphine consumed

High-income countries: 364,351kg

Low-income countries: 579kg

Middle-income countries: 27,625kg

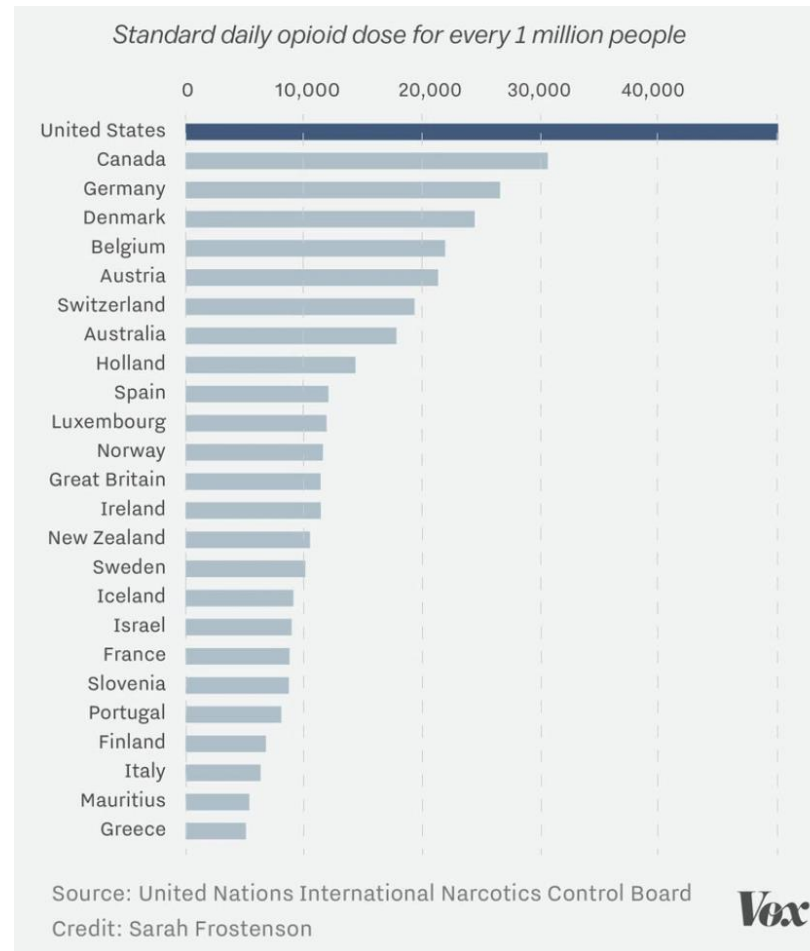
93%

High-income countries consume 93% of the world's morphine supply, yet 70% of deaths from cancer occur in low- and middle-income nations.

Source: GAPRI 2008-2010

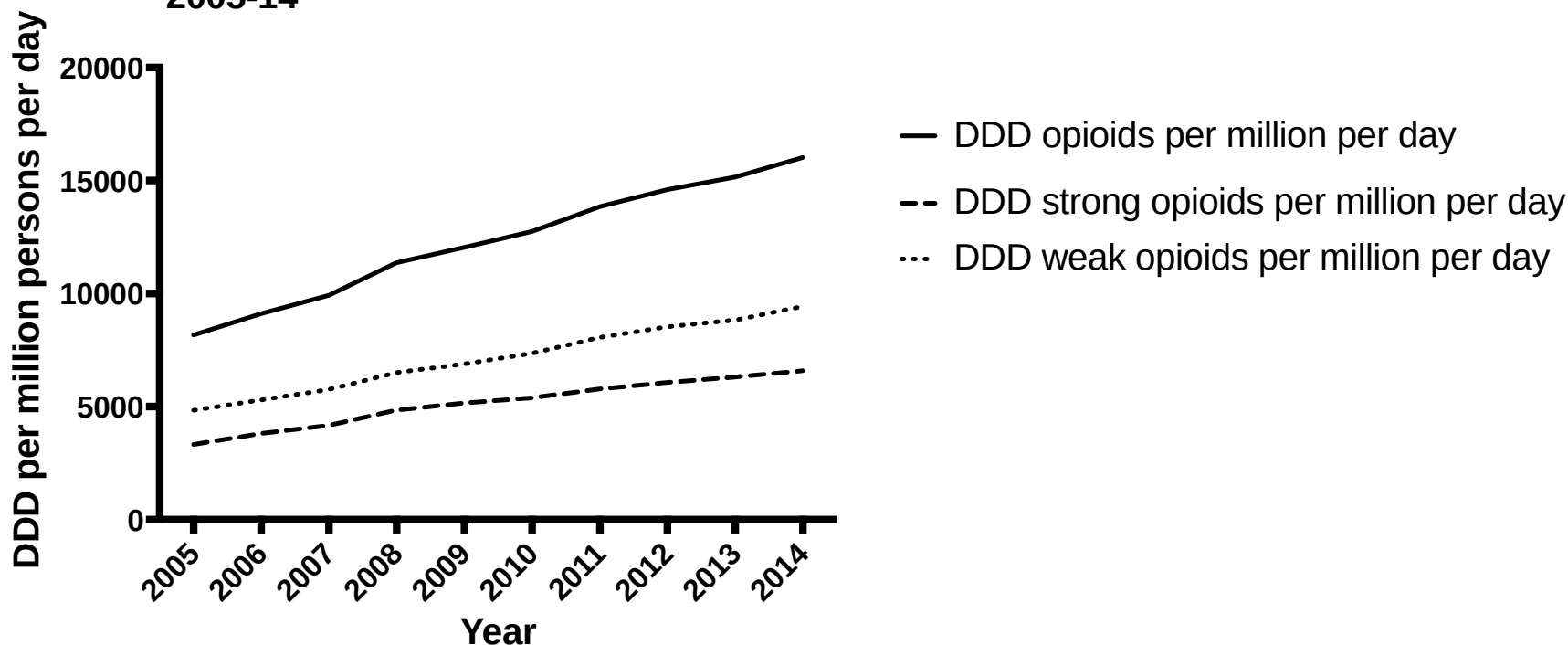
Find out more about access to pain medication at theworld.org/cancer

Opioïden consumptie in België

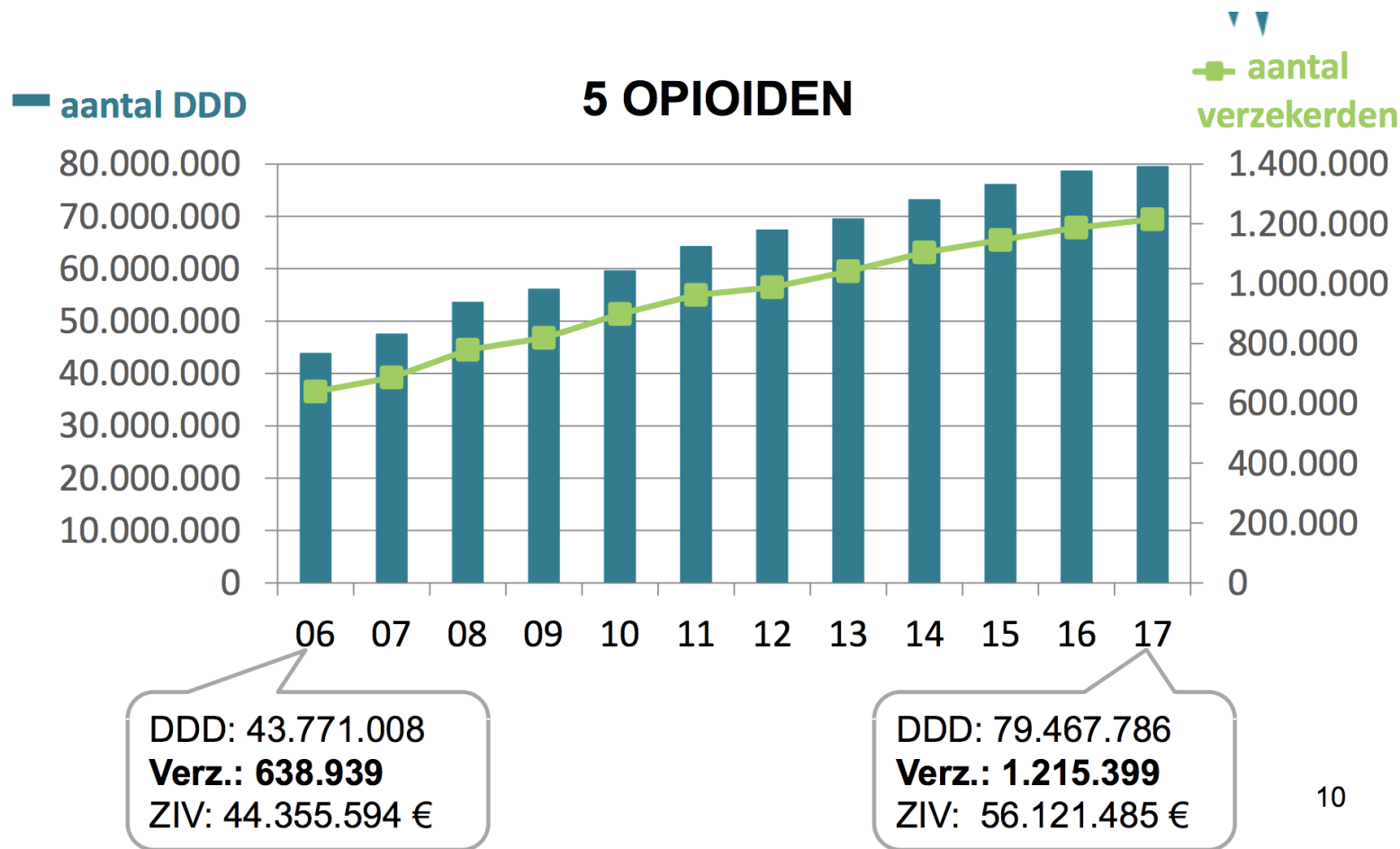

Evolutie opioïden consumptie in België

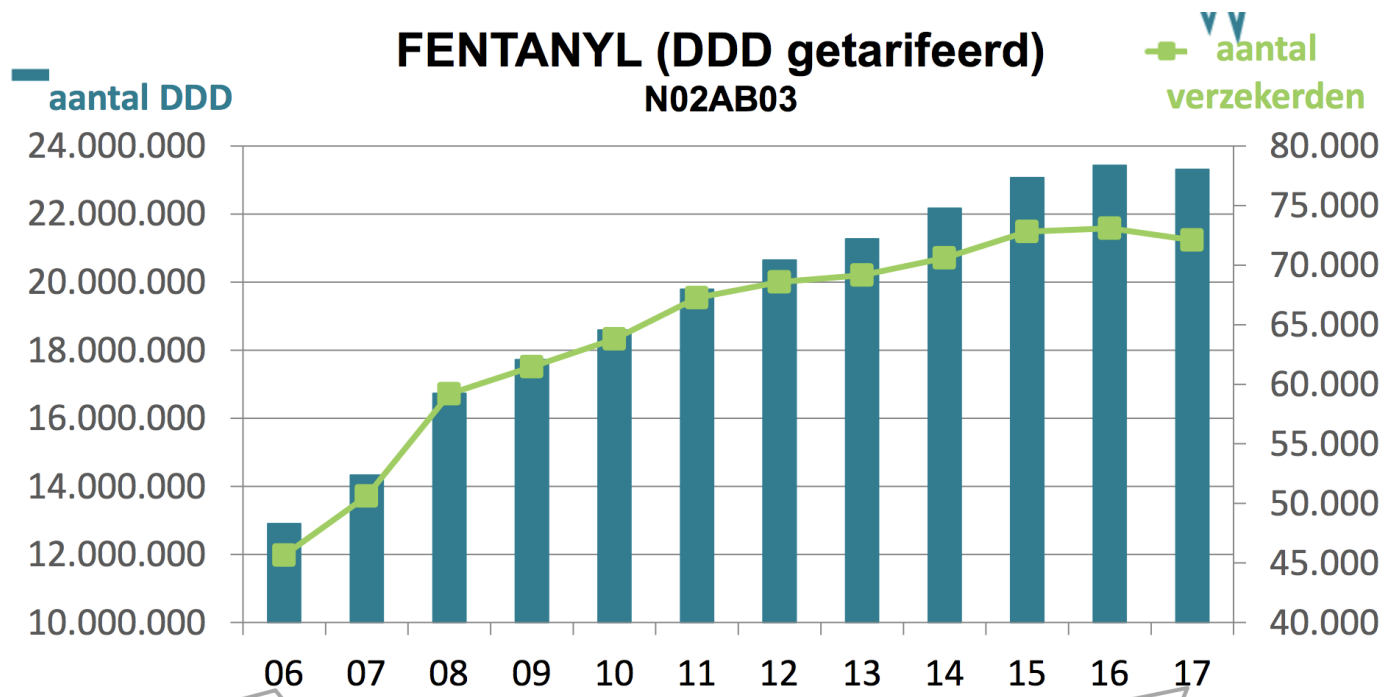
Figure 1: Defined Daily Doses (DDD) per million persons per day for the period 2005-14

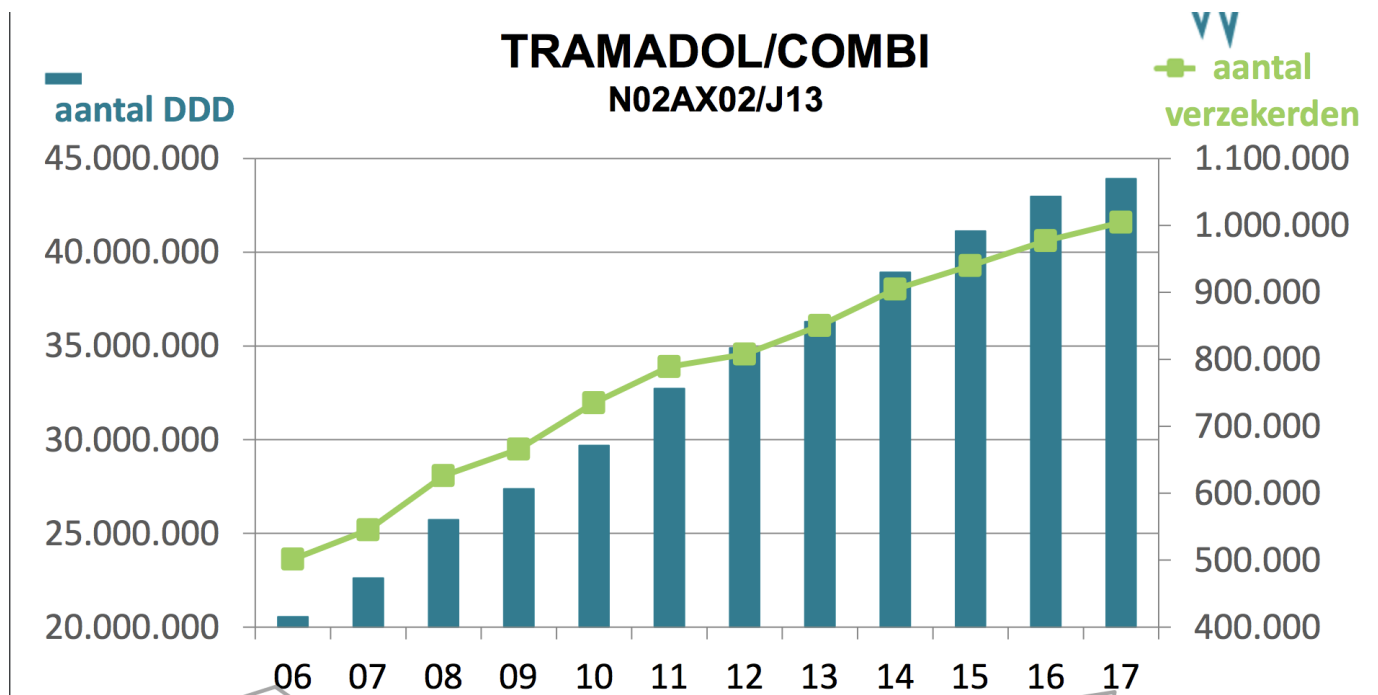
Evolutie opioïden consumptie in België

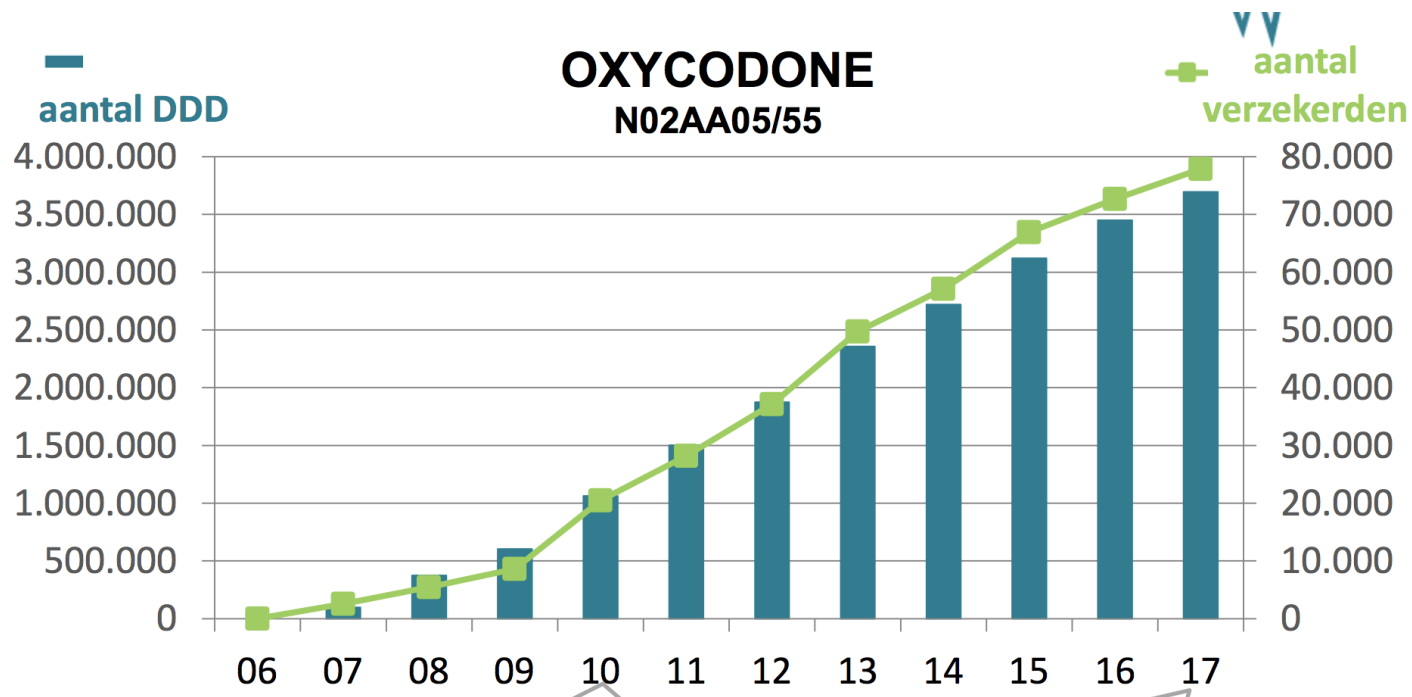
Evolutie opioïden consumptie in België: fentanyl

Evolutie opioïden consumptie in België : tramadol

Evolutie opioïden consumptie in België : oxycodone

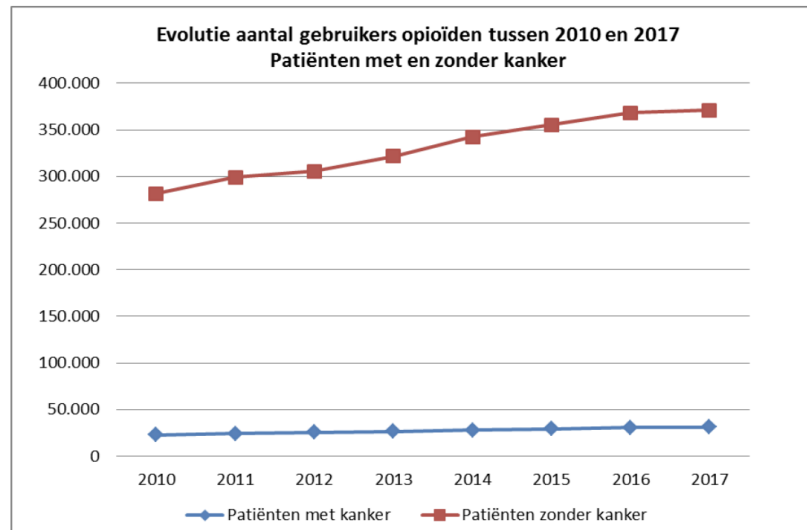
Evolutie opioïden consumptie in België

- Jaarlijks krijgt 10% van de Belgen krijgt minstens 1 voorschrift
- 2/3 door huisartsen
- Initiatie voorschrift vaak door specialist

Evolutie opioïden consumptie in kanker vs niet-kanker patiënten

Evolutie aantal gebruikers opioïden (leden CM) tussen 2010 en 2017 per type patiënt (met en zonder kanker)

Kritische drempel bereikt?

- ?
- In verslavingszorg:
 - Stijgend aantal aanmeldingen met een primair probleem van PO
- NEP bevraging:
- EWS:
 - 2 fatale gevallen tgv fentanyl pleisters abusief in 2016

Opioïden consumptie in België 2016

2.6 % zware gebruikers

- 34 % van voorgeschreven DDD's.
- Stijging van 28 % vergeleken met 2010.
- 1/5 zware gebruikers was < 50 jaar
- 193 zware gebruikers consulteerden > 10 artsen
- 924 zware gebruikers >10 apothekers

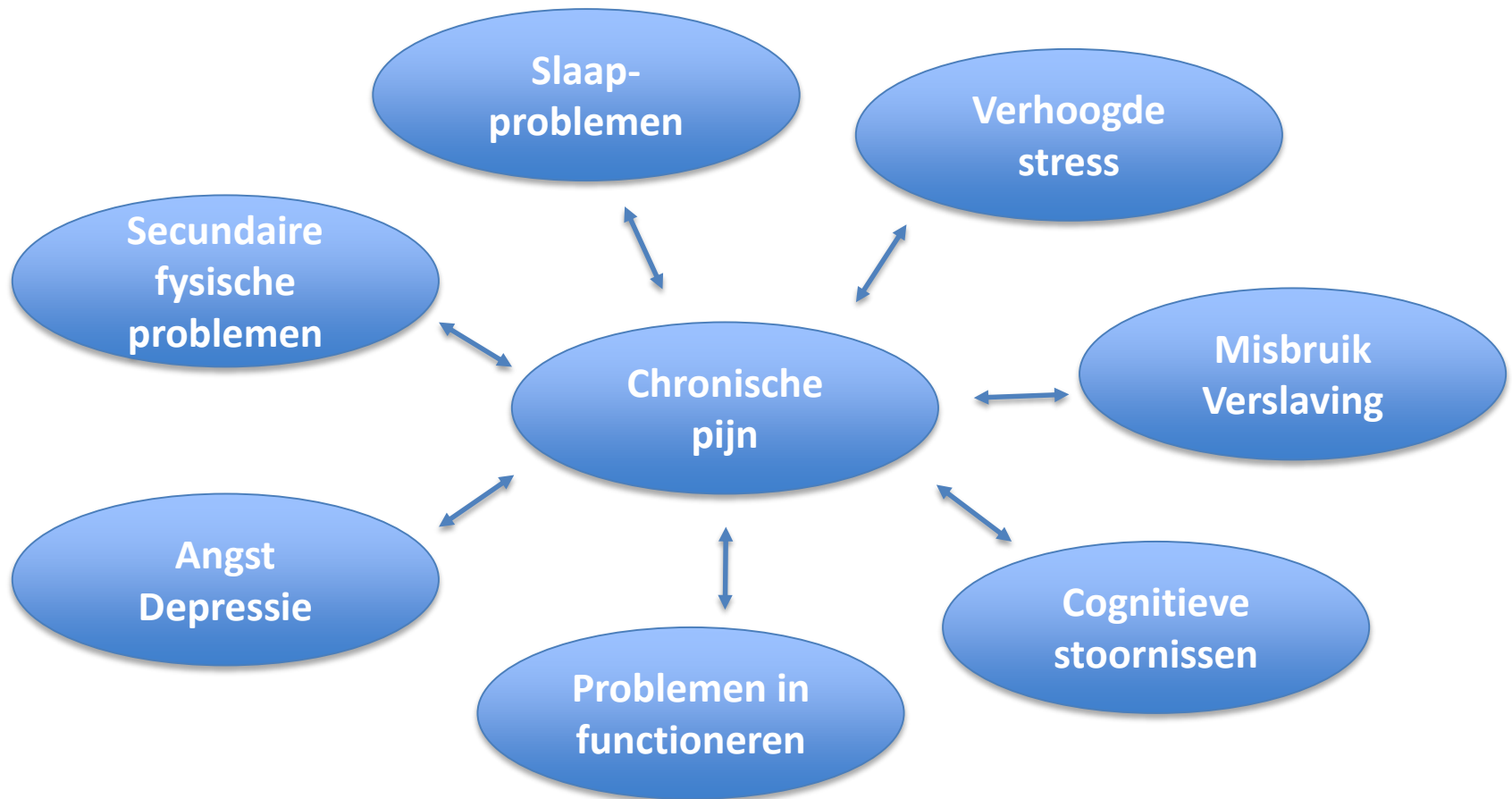
Inhoud

- Wat kunnen we leren van de situatie in de VS?
- Wat is de situatie in België?
- ***Wat is het risico op en wie loopt risico op een probleem met opioïden?***

Hoe groot is het risico op een stoornis in het opioïd gebruik?

- Schatting van risico op ontwikkeling naar verslaving varieert tussen 1 en 26%.
- In studies met een correcte definitie van verslaving:
 - <8% evolueert naar verslaving
 - Misbruik tussen 15 à 25%

Relatie chronische pijn en misbruik PO

Mevrouw A.

- 39 jaar
- 0-3 jaar verblijf hoofdzakelijk in ziekenhuis omdat biologische ouders niet voor zorg konden instaan omwille van alcoholabusus
- Opgegroeid in een adoptiegezin vanaf 3 jaar
 - Als warm ervaren
 - Problematisch gedrag in tienerjaren

Mevrouw A.

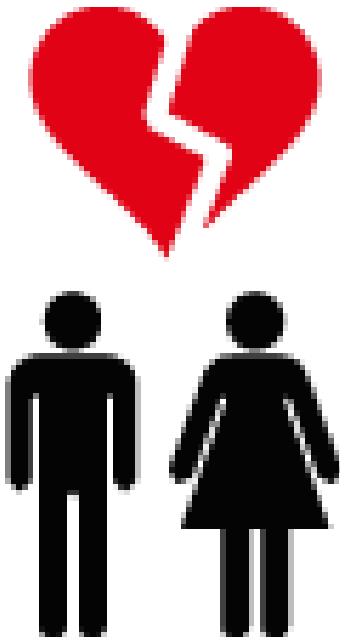
Mevrouw A.

- Op haar 27 jaar steelt ze voor het eerst een morfineampul
 - Eerst recreatief gebruik
 - Daarna hielp het haar om haar drukke leven te lijden
 - Echtgenoot op de hoogte
 - Voornamelijk uit illegale bron
 - Vrij goede controle
 - In 2015 betraft op diefstal van PO

Mevrouw A.

Mevrouw B.

- 31 jaar, leerkracht
- gehuwd, 1 zoon
- Moeder alcohol- en medicatieabusus
- Opname omwille van depressie in VG
- Chronische rugpijn problematiek (op basis van Bechterew) waarvoor initiëel tramadol waarna oxycodone

Mevrouw B.

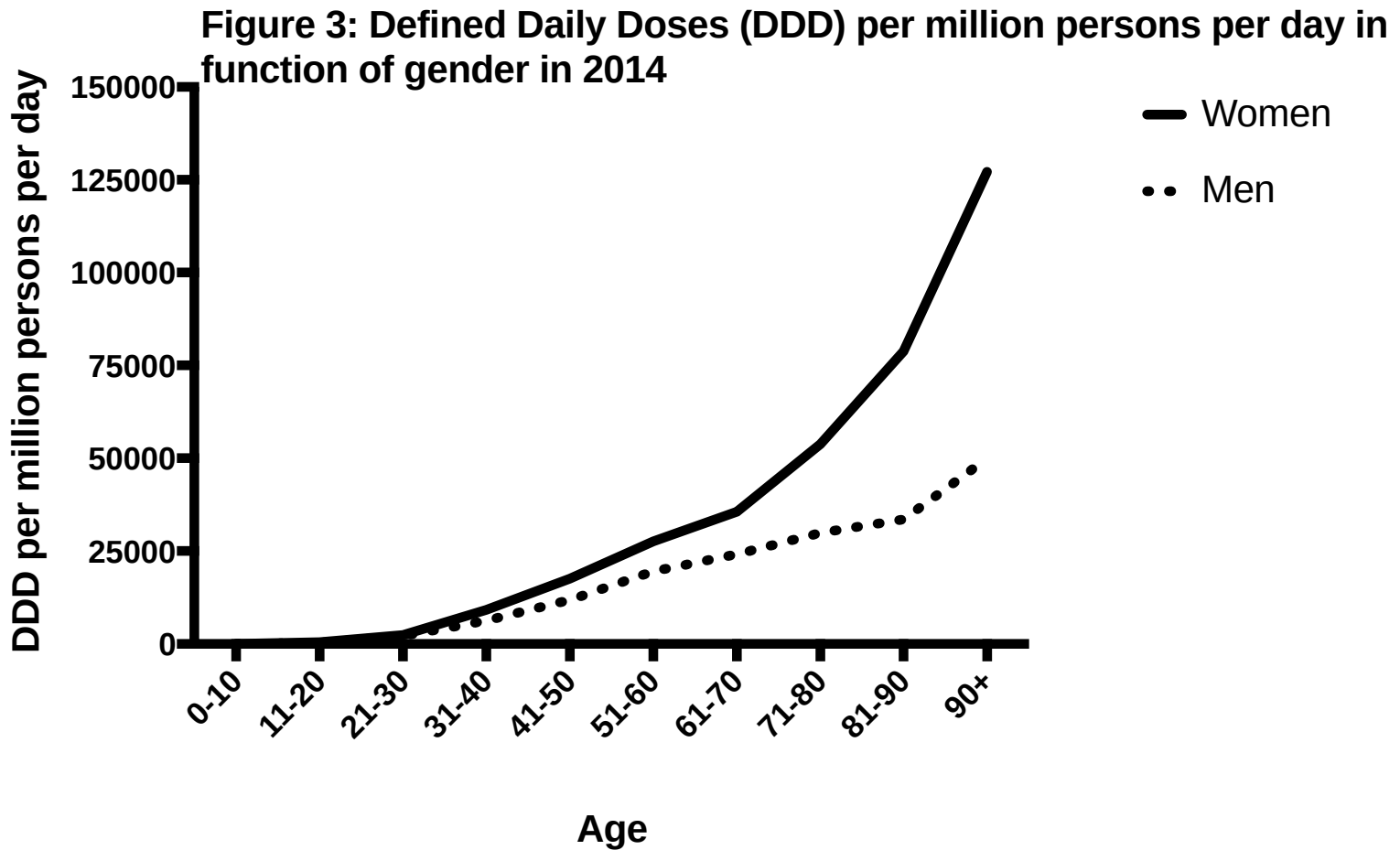
- Meldt zich vrijwillig in 2014 aan met probleem van verslaving
- Neemt dan minstens 60 mg oxycodone met uitschieters
- Geexperimenteerd met fentanylpleisters oraal
- Krijgt VS van psychiater, HA, ook uit diefstal en schriftvervalsing
- Benzodiazepine abus

Wie loopt er risico op een stoornis in het opioïd gebruik?

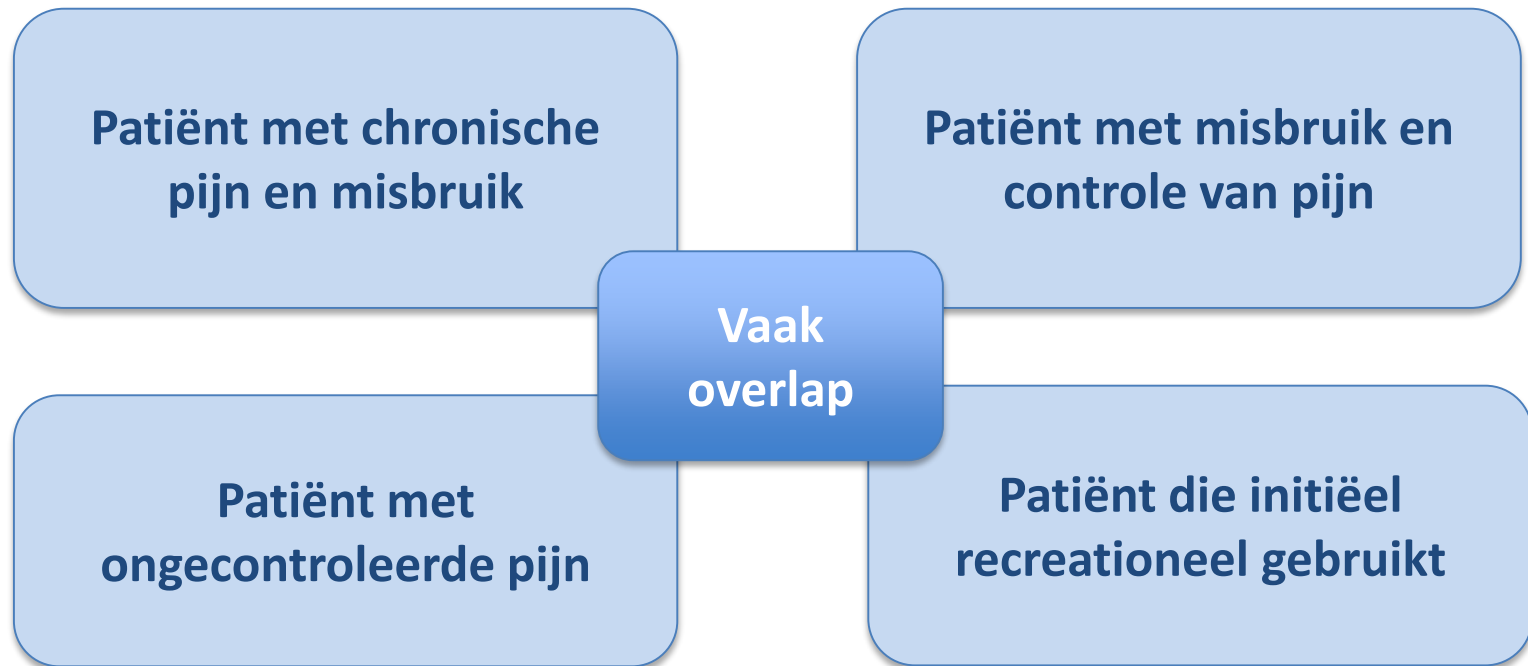
- Psychosociale factoren,
- Voorgeschiedenis van middelenmisbruik
- Familiale belasting

- Dynamisch gegeven!

Vrouwen nemen meer opioïden

Misbruik van PO heeft vele gezichten

Het profiel van een persoon met een probleem van misbruik van PO

	Gebruiker van heroïne	Gebruiker van PO
Aanvang	Vrijwillig, experimenteel	pijnmedicatie
Leeftijd	Jong volwassenen	Jong volwassen en ouderen
Geslacht	Meer mannen	Meer vrouwen
Effect	Recreationeel	Pijnverlichting
SES status	Vaak gemarginaliseerd	Geïntegreerd, hogere educatie
Produkt	Illegale drugs	Medicatie
Bron	Zwarte markt	Voorschrift arts
Gebruikswijze	IV, inhaleren, roken of snuiven	Oraal, sublinguaal, pleister, injectie, buccaal
Tolerantie	Eerder hoog	Meestal lager
Probleemerkenning	Ontkenning gevolgen	Ontkenning problematisch gebruik
Probleemherkenning	Meestal wel	Vaak niet
Behandeling	Erkende centra	?

Wat zeggen tekstboeken niet over de effecten van opioïden?

Wat zeggen tekstboeken niet over de effecten van opioïden?

- Het endogene opioïdensysteem is ontwikkeld op dat we kunnen blijven functioneren, niet te panikeren of te bevriezen wanneer er sprake is van bedreiging en fysische of psychische pijn.
- Ondersteuning van anderen helpt ons ook hiermee om te gaan. Gevoelens van verbinding met anderen ook gereguleerd door endogeen opioïden

Wat zeggen tekstboeken niet over de effecten van opioïden?

Thuis
komen

Het voelt als een
warm behaaglijk
dekontje waar
alles van afglijdt

Een warm
geborgten
gevoel

Ik voel de pijn
minder

Ik kan mijn
leven beter aan

Ik voel me
minder angstig
en eenzaam

Het is als een hor. De
insekten blijven buiten
maar ik voel wel de
zon.

Conclusies

- Pendel is aan het doorslaan
- Nog geen evidentie dat de pendel is doorgeschoten
- Waakzaamheid is geboden
- Breed maatschappelijk debat is aangewezen